

Fejér megyei gyűjtemény

LEVENTE KIRÁLYFI.

MESE.

IRTA:

REGŐCZI (EXNER) GYŐZŐ.

SZÉKESFEHÉRVÁR, 1926.

SZÁMMER I. UTÓDA PANNONIA NYOMDAVÁLLALAT
KIADÁSA.

LEVENTE KIRÁLYFI.

MESE.

IRTA:

REGŐCZI (EXNER) GYŐZŐ.

SZÉKESFEHÉRVÁR, 1926.
SZÁMMER I. UTÓDA PANNONIA NYOMDAV. KIADÁSA.

13689

ELSŐ ÉNEK.*)

Fényes palotában öreg király lépdél,
Gazdagsága között gond-redőzte képpel.
Tán irigy a szomszéd, gyül ellene hadba?
Tán a nép von visszat pártokra szakadva?

Nincs harc veszedelme, sem ide benn, sem kinn,
Békén van a szomszéd, a nép ügye rendin.
Akinek megörült, Isten mikor adta:
Aggódik egyetlen fiának miatta.

Talán félti bizony, beteg szegény fia? —
Nincs párja nagy földön, amilyen dalia!
De, ha testre ép is, értelemre gyenge?
Vagy: ami nagyobb baj: gonosz a vér benne?

*) Költeményemnek forrása a „Halhatatlanságra vágyó királyfi“ című mese Kriza János gyűjtéséből, háromszéki székely tájszólás szerint, Arany László és Gyulai Pál Népköltési Gyűjteményében. (Pest, 1872. I. kötet. Mesék és Mondák.)

R14

Ao 755

R 80

Esze, mint a gyors tűz; szive nemes, érző;
 Király feje gondban mind nem ezekér' fő.
 Szereti Leventét, — meg is érdemeli, —
 De épp' a szeretet, ami gonddal teli.

Hogy jóra menendő, belőle kilátta,
 Reményít a király vetette fiába.
 Tanította szépre, tanította sokra,
 Küldte világ-látni messzi országokra.

Mikor oszt' országolt, tapasztalt eleget,
 Hivatta egy napon s haza telepedett.
 De a királyfinak jártában-keltiben
 Természeti, lám csak! megváltozott igen.

Ki játszi, vidám volt: nem kell neki tréfa,
 Szavát se' vehetni, félrevonul, méla.
 Ezen ütődött meg, de nem szóla soká,
 Kereste az apja e változás okát.

Egyszer a királynak kiderült a képe, —
 Ejnye, hogy előbb ez nem jutott eszébe!
 Szerelmes a fiú. Ráveszi: megvallja!
 Találnak azután irt az ilyen bajra.

Várt az alkalomra, hogy egyedül lesznek,
 Ki se' kell tanúnak, ki se' kotnyelesnek.
 Édes fiát akkor — nem sejdíte mit se' —
 Külön egy terembe karon fogva vitte.

Meglepődve nézett Levente itt körül,
 Elsőben azt hitte: nincsenek egyedül.
 Csupa ragyogó szem néz a falrul rája,
 Csupa szép leánynak mosolygó orcája.

Él az valamennyi, mintha jelen volna,
 Művész ecsetétől oda varázsolva.
 Föld szülötte-é mind, vagy csupa tündér ez?
 Megmondja a király, így szól Leventéhez.

»Egyetlen fiam te, halljad, amit mondok!
 Örökre válthatod az apai gondot.
 Megnövel, erős vagy, hála az Istennek!
 Te bírod a munkát, öreg én, pihenjek.

Itt van az ideje, válassz feleséget!
 Trónusomat én meg átaladom néked.
 Leszünk mind a hárman, — négyen oszt' boldogok:
 Kicsiny unokámmal játszadozni fogok.

Itt a leány-vásár, — ki legyen a mátká?
 Szólni kíván szinte, mint akinek mása.
 Mind királyi sarj ez, nincs kivető közte,
 S a kezem rá, eljön, hogyha hívod: jöszte!

De, ha már választál titkon a sziveddel:
 Ki lánya? se' kérdem, Isten néki! vedd el.
 Kenyerem kenyere, háza legyen házam,
 Csak, hogy, édes fiam! jobb kedvedet lássam.»

A király e szónál fiát megölelte,
 Reszketett a keze, elakadt a nyelve.
 Küzködött Levente: kimondja, ne mondja?
 Végtire megvallá, szívét ami nyomja.

»Nem a szerelem bánt, édes apám, engem,
 Nagyobbnak a bűjät hordom a lelkemben.
 Nincsen az életnek öröme számomra,
 Mert a halál jegye van bármire nyomva.

Nézem a virágot, csupa szín és pompa, —
 Hervadva maholnap nem hull-e a porba?
 Hallom a madárkát, csattog és csicsereg, —
 Átéli-e vajjon kis fészke a telet?

Kiket a művész itt mosolyogva feste,
 Nem vár-e reájuk szomorún az este?
 Királynak is mit ér hírneve, hatalma?
 A tehetlen holtat feledés takarja.

Eltökéltem azért, — kell olyat találnom,
 Ha mindjárt térdig is elvásik a lábom:
 Addig megyek, amíg oda el nem érek,
 Hol nincsen uralma a halálnak, télnek.«

Csóválta a király szép ősz fejit erre:
 Soh' se' hitte volna, fiát hogy e' lelje!
 Már a szándokárul nem teszen le, tudta,
 S féltette, ha indul oly úttalan utra.

Megkísérli mégis, tán szavát fogadja,
 Szóla tehát arra eképen az apja:
 «Az olyan országnak, ahova te mennél,
 So' se' hallám hírét, honn vagy idegennél.

Pedig öreg lettem, megérve jót, rosszat.
 Mire legyen éltem, kívánjam-e, hosszabb?
 Úgy vélem: elég volt, amit Isten adott,
 Ha, mi jót műveltem, te, fiam, folytatod.

Neked is elég lesz, ha, koromba jutván,
Gyermeked követ majd a küzdelem útján.
Megujhodom benne, tudod: a te véred, —
Nem ér-e ez annyit, mint egy örök élet?

Azt mondom azért én: álom a te vágyad,
Bajba visz, szétfoszlik, amit itt hagy, — bánat.
Ha magadér' nem vetsz ügyet a veszélyre,
De te vagy apádnak élete-reménye!»

Érezékeny taghoz, mint aki nyúl félve,
Levente a választ késve keresgélte.
»Édes apám, — szóla, — nekem megbocsásson:
Nem tehetek róla, nincsen maradásom.

Kell, hogy a világot vegyem a nyakamba,
De azér' ne féltsen: ügyelek magamra!
Szerencsém csillaga majd vezet az égen,
Ne busúljon, apám, megjövök én épen!«

Nem vigasztalódott az agg király ezen,
Engedé, hogy menjen, de bizony nehezen.
Mikoron a fia kardot köte másnap,
Monda neki során a bús bucsuzásnak:

„Léptidet, ha már mégy, áldásom kísérje!
Fordul öreg estém nem soká im' éjre;
Bárhova visz sorsod és bármire válik:
Ha még látni akarsz, ne maradj sokáig!“

Nem marad sokáig, fogadta Levente.
Befordult egyedül apja a terembe.
Ott a fejét hosszan támasztá könyökre:
Nem váltak-e most el örökre, örökre?

20

MÁSODIK ÉNEK.

Király udvarában van sok szolgaféle,
Volt ezek között egy, kanál minden lébe.
Istállóba' lovasz, konyha körül kukta, —
Hogy Levente elment, neki se' volt nyugta.

Tarisznyát, kulacsot nyakába akasztott,
S amint felesége kenyeret dagasztott,
Odaállt eléje búcsuvétel végett, —
Közel is egy kissé, hátra tehát lépett.

Hátra bizony, mikor rajta végig néze
S csodálkozva kérdé hites felesége:
„Hát te hova készülsz?” Feleletet vára,
Két keze csuklóját téve tomporára.

Jó Csutora Gergely, — mert ez vala neve, —
Akadozva ugyan, hanem megfelele.
A királyfi után, — nem hagyja magára!
Megyen akárhova, — életbe-halálba!

Hites fele, Marcsa, — már nevén nevezem, —
Nem éppen indult meg, sőt éppen nem, ezen.
»Hát! Te kellesz néki! Ilyen kele-kóla!
De menj csak utána, majd visszahajt!» — szóla.

Minek mondanám el, mit szemibe vága?
Az se' fogott rajta, a csavargás vádja.
Csutora megmaradt a szándoka mellett,
Noha egész fogytán látta a türelmet.

»Pusztúlj szemem elől!« kiálta reája
Gerjedve haragra nekipirult párja.
Nem tűrte tovább benn, tuszkolta, kilökte,
Ott maradt a hátán tésztás nyommal ökle.

Igy esett a búcsú. Kicsinyég röstelte,
De, hogy rajta túl volt, könnyebbüle lelke.
Abbul, amit neki boszús fele mondott,
Forgata fejiben éppen csak egy dolgot.

A királyfi után ha hiába menne,
Vissza kén' jönnie búsan és szégyenre?
Ha hiába kéri, vissza parancsolja? . . .
Nem hagyja, hogy ennek így legyen a sorja!

Haladott az úton lassudon lépdelve,
Amíg megfogamzott s elkészüle terve ;
Ami, hogy beválik, megbizva magában,
Lépegetni mindjárt kezdé szaporábban.

Hetedszer is a nap fordula estére,
A királyfit Gergely mikor utólérte :
Lihegett, izzadott, nagy utat megjára,
Ott huzódott éppen az ország határa.

Amint a királyfit megpillantá amott,
Örömébe' majdnem kúrjantott egy nagyot.
De nem tette. Elbujt: tán ha hátra nézne,
— Leste a bokorbul, — hogy ne vegye észre.

Távolabbrul, loppal a nyomát így járta, —
Pedig a királyfi dehogy nézett hátra !
Jó darabig ment még egyenest előre,
Este lőn, amikor nyugalomra dőle.

Csak ezt várta Gergely. Közelebb sompolyga :
Örködni fölötte mostan az ő dolga.
Hanem oszt' álmának ha sejti a végét,
Félre vonul meg-meg ; így teszen egy hétig.

A lába-fejéhez oda telepedett,
Boldogan, urához hogy ily közel lehet.
Még egyszer ennyire majd amikor járnak,
Meri vetni végit eme buvócskának.

Rá nem viszi lelke a királyfit arra,
Olyan messziről is, hogy vissza zavarja.
Únja akkorára útjait egyedül,
Idegenek között ismerőst megbecsül.

Míg ezeket Gergely gondolatba' szötte,
Aludt a királyfi édesen előtte.
Magának is nehéz lőn a szeme-héja,
Nagyokat bölintott, nem akarva, néha.

Aludhatik egyet, — alkudott magával, —
Minek is örködjek egész éjen átal ?
Tervéhez elég lesz, ha korábban ő kel :
Megnyugodván ebben, már aludva dőlt el. —

A nap első fénye még alig derenge,
Frissen és vidáman ébredett Levente.
Hát, amint körülnéz, — hogy esik e dolog ?
A lába fejénél Csutora kuporog.

Nevetett is rajta, de meg is hatotta,
 Hamar belesejtett a tervbe-titokba.
 A test noha gyarló, hűséges a szándék:
 Megvárja, míg ébred, nem költi korán még.

Mosakodik addig hús habu patakban,
 Fogyasztja éhomra, mi nála falat van.
 Ezzel is elkészül, Gergely még se' serken, —
 Túljárna idáig bizony ungon-berken.

Zengett már a liget valamennyi bokra,
 Jó Csutora mikor szemét kinyitotta.
 Ámulata nagyobb, ijedelme volt-e?
 Levente királyfit nem látta sehol se'.

Kapkodott, forgódott, emészté a mérge, —
 Útné magát, verné, ha ugyan ráérne.
 Hanem dehogy ér rá! Torony irányába
 Indul, iramodik, ahogy győzi lába.

»Hova szaladsz, Gergely?« — Ki kiált utána?
 Ní, a fa megszólalt! hökkenti, csudálja.
 Elfutna, mert kacaj hangzik a fülébe,
 Fa megől Levente ha elő nem lépne.

Megörült Csutora, — meg is félemedett,
 Mintha rajta érik csínyen a gyermeket.
 Itt volna Levente, de, ha visszaküldi?!
 Szeme elé nem így akart ő kerülni.

Leborult előtte, itt hogy mi a dolga,
 Elmondta, könyörgött, szavába' csukolva.
 Megszánta Levente: »Ha annyira vágyod,
 Nem bánom, járhatjuk együtt a világot!«

Örömébe' Gergely fölugorván erre,
 Bokázott, a bajsát hetykén kipedete.
 Felesége, Marcsa, ki nem nevetheti:
 Van a királyfinál, lesz is becsületi!

Mentek, mendegéltek határrul határra,
 Hogy egyedül nincsen, Levente se bánta.
 Volt, akihe' szóljon, habár ritkán tette,
 Volt, aki beszéljen azután helyette.

HARMADIK ÉNEK.

Telt illetén el nap, nem is kettő-három,
Mentek át népek közt, nem is egy határon,
Terebélyes nagy fa messzi, hogy sötétlett,
Ága-boga, lombja sűrű volt, tömérdek.

Bámulá is Gergely s szólt közelebb jöve :
„Kitelnék a Bakony kétszerte belőle!
Ahol ilyen termett, más csuda is léssen :
Mese-földet értünk, legyünk nosza résen !“

Odaültek háttal a rengeteg fának,
Nem bánta Csutora, hogy evéshez látnak.
Mert noha volt, hogy ne ! gyalogolni kedve,
De a pihenőket csak inkább szerette.

A szalonnát éppen fogta, hogy metélje,
Hát esik egy makkszem a keze-fejére.
Dörgölte a helyét, — de nagyot is koppant.
Mulatott Levente ez eseten roppant.

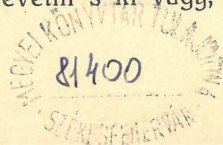
Föltekinte Gergely az óriás fára, —
Hát nem egy makk megint az orrán találja ?
Hamar a száján is, a fülén is egy szem, —
Kacagja Levente, kire nem hull egy sem.

De már ő se' hagyja, fűrészzi fölfele :
Van valaki a fán, az teszi ezt vele !
Kimegyen alóla, úgy néz a sudarra,
Ernyőül a kezét szeme fölé tartja.

Rá is akad ottan a dolog-tevőre :
Ügyet se' vet az rá, nem buvik előle.
Sas-orru kis ember kúszva magas ágra
A hatalmas tölgyet ízről izre vágja.

Furcsa a kis ember, furcsa, amit mivel,
Hahotára Gergely fakad tele szívvel.
Fölhangzik egészen a fa tetejére,
Levente is : mi az ? odalép melléje.

Hallja az is ott fönn, megáll a dologba',
Siet oszt' ugyancsak lefele dohogva.
Gergely elé pattan, nincs egy arasznyira :
„Hogy mersz kinevetni s ki vagy, emberfia ?“

Haragos a szava, szikrázik a szeme, —
 Mi tagadás? Gergely, biz' a' meghökkene.
 Mint aki felelne, álla olyanformán,
 De nem akart a szó kiférni a torkán.

Jobb is tán! Megszólalt Levente helyette,
 Önként utitársát védelmibe vette.
 »Soh' se induljon föl, nagy uram, miatta!
 Eszelős egy kissé ez az isten-adta.«

Eszelős! Ez a szó fülét megütötte,
 De, gondolá Gergely: hadd legyen előtte!
 Könnyebb, a szemét hogy már leveszi róla
 És áll haragosa Leventével szóba.

Mikor a királyfi megmondja, kicsoda,
 A sas-orru ember amit teszen, csoda.
 Átbukik a fején, legott király leszen,
 Biborban, aranyban tündöklük ékesen.

»Hátha én is vedlem e csodák honában?
 — Szól magáho' Gergely,— meg mér' ne próbáljam?«
 Mintha lisztes zsákot elejt, aki hordja:
 Hengeredik egyet és puffan a porba.

Más-e? Magát arra nézi, tapogatja,
 Megrándult a nyaka, — hol is a kalapja?
 De, ki volt Csutora, most is az az állat;
 Nem esett-e baja a kis csutorának?

Jobban sikerülne, tán újra ha vetné?
 Levente s a másik csak úgy ne nevetné!
 A sas-orru király de kivált kacagja, —
 No, legalább elmúlt végkép' a haragja!

Hogy eleget ki ki kacagott kedvére,
 Levente beszéddel komolyabbra tére.
 „Koronás személyed' követem alássan,
 Szokatlan a munka, melyben előbb láttam.

Hogy a fát a király maga alatt vágja,
 Mifelénk legalább, nem kúszik az ágra.“
 »De nem ám!« szolt Gergely s gondolá köhintve:
 A mi jó királyunk csak különb is, mint te!

A sas-orru király sóhajtvá felelte:
 »Kérhoztatva vagyok, kedves öcsém, erre;
 Míg le nem vagdosok minden egyes galyat,
 Tövestől e fát ki, addig meg ne haljak.

De mára elég volt ebből a dologbul,
Esteledik immár, a harang is kondul.
Szerény hajlékomat hogy ha meg nem veted,
Hálóba jó szívvel látlak benneteket.«

Mondani ezt kétszer nem kell Leventének,
Sas- király lakához hamar el is érnek.
Micsoda gazdagság! Csillog-ragyog minden,
Túltesz a királylány de még annyi kincsen.

Fogadta az apját, vele a vendéget,
Akihe' szoltában piros arca égett.
Terített asztalhoz telepedtek hárman, —
Gergely is ezt tette kívül a konyhában.

Ízes falatokat miközbe' lenyelték,
Bor is megoldotta a sas király nyelvét.
Kérdi Leventétül: mér' jött ily messzire,
Hova tőlük nem ért eddig ember hire?

Mondta a királyfi, mit keres, hová megy.
„Jó helyütt jársz akkor, itten, öcsém, állj meg!
Míg a nagy fát tőből mind ki nem vagdaltam,
Hallád, a halálnak nincs hatalma rajtam.

Már pedig az eltart hatszáz esztendeig;
Nagy idő akkor is, ha boldogan telik.
Maradj itt közöttünk, hárman együtt éljünk,
Ebből ha elég volt, érjen együtt éjünk!

A fa utóljából, — ez leszen a soron, —
Koporsómat akkor szépen megácsolom;
Hosszu élet terhén ki viselék átkot:
Csöndesen a deszkát árulom földvárrott.«

Így beszélt a király s alig vette észre,
Leánya Leventét hogy igen fürkészte.
Mit felel apjának az utas dalia?
Nem vált örömeire im' ezt hallania:

»Szép volna, jó volna, köszönet is érte,
De hatszáz év mulva nem mind véget ér-e?
Tovább kell hát mennem, míg eljutok oda,
A halál órája ahol nem üt soha.«

Egy évig, — a lány szól, — halassza el utját!
Maradásra birni de sehogy se' tudják.
Alkudnak egy hóra, azután egy hétre,
De másnap Levente csak jön búcsuvétre.

Fájt a királylánynak megválni, feledni.
Kincses kamarából kis szelencét vett ki;
Leventének nyujtá, födelét pattantván,
Lágyan a szó csendült édes-piros ajkán.

»Ha mikor elfáradsz, gyalogszer utadon,
E varázs-szelencét, nesze, neked adom!
Beléje tekintesz, meglátod a képem',
Fölkap a sebes szél, úgy viszen a légben.

Majd, ha sokat láttál, s megeléged egyszer:
Mi szívesen látunk, gyere vissza ezzel!«
Hitelülül apja bólint a szavának, —
Utasaink azzal utra megint válnak.

NEGYEDIK ÉNEK.

Jó darabig mentek, egyre gyalogszerrel,
El is elfáradtak, különösen Gergely.
Szólt ezért: »Már, uram, alig birom tovább, —
Elő kéne venni azt az iskotolyát!«

»Hadd lám, — mond Levente, — mire megyek vele?«
Pattant a szelence kis arany födele;
Bele félszemével pillanta csak éppen:
Fogta a forgó-szél, már vitte a légben.

Hüledezve Gergely bámula urára,
Messzire elröppent, már csak alig látta.
Hát ő mihe' fogjon? Utól hogyan érje?
Még vissza se' nézett Levente feléje.

Leült az útfelen, a fejét csüggesztve,
Föl se' tekintene a támadó neszre,
Pedig az új szélben Levente szállt alá,
Mosolyogva mindjárt meg is vigasztalá.

»Soh' se búsulj, Gergely, nem hagytalak én el!
 Kettesbe' röpülünk ezután a széllal.
 Csak állj ide mellém, fogd a karom' által,
 Versenyre kelünk most az égi madárral!«

Soha se' búsult már, vígan felszökkellett,
 Karjába fogódzva állott ura mellett.
 De, mikor azt látta, hogy fönn kavarnognak,
 Megijedt: fele se' tréfa e dolognak!

Háromszor a tornyot egymásra ha raknák, --
 Hogy ne széditené ekkora magasság!
 Ha ez a bolond szél leejtene innen:
 Megborzada Gergely gondolni is ilyet!

De, hogy a szél vitte, mint a parancsolat,
 Kezde nem kívánni magának jobb lovat.
 Mint aki lóhátrul büszkén beszél veled,
 Magasabban járván, ő is büszkélkedett.

Csak különb utazni úri kényelemmel,
 Tiszta levegőt szí, nem izzad az ember.
 Aki lenn kutyagol, port nyel, sarat dagaszt,
 Az orra-hegyén túl alig lát egy araszt.

Levente is nézte halmon-erdőn felül,
 Hogy alatta mikor milyen vidék terül.
 Ezüst szalagokként a folyók ragyognak,
 Látszanak a házak szétszórt kupacoknak.

Fellegek honában magasabbra hágván,
 Csak foltokat látnak a kopott föld hátán.
 Szürkén folyik össze élet színe-rajza, —
 Jaj be' kicsi hangya az emberi fajzat!

Fölötte suhantak villámnak, viharnek,
 Lejjebb csak, amikor leszállni akartak.
 A paraszt nép félve föltekinte rájok,
 Mutatá egymásnak: ni, a garboncások!

Vitte a szél őket tenger és föld felett,
 Ahol a'! megláttak messzirül egy hegyet.
 Mint a cukor-süveg tetején elcsapva,
 Valamennyi hegynek de lehetne apja.

Mind közelebb érve nézik figyelemmel:
 Ássa a hegy ormát egy szál kopasz ember.
 Fogja kosarát oszt', földdel tömi tele,
 Kapja, viszi akkor a hegy alja fele.

Leszállanak erre, — áll a kopasz ember,
Nevetne Csutora, de (okulva) nem mer.
Leventének mégis odasúgja félre:
»Azt gondolom, uram, ez is *olyanféle*.«

Kire gondol Gergely, nem ejti ki szája,
De elérte ura, hogy a sas-királyra.
Ki a kopasz ember? Kiviláglik hamar.
Meggérdi Leventét: mért áll ott, mit akar?

Király fia is kér előbb engedelmet:
»Kosarát, — oszt' kérdi, — hova viszi kelmed?
Hisz' a földet, ott lenn ha valami épül,
Közelebb a hegynek vehetné tövébül.«

»Kárhoztatva vagyok, édes öcsém, erre!
Nyom engemet addig életem bús terhe,
E hegyet kosárral amíg le nem hordom, —
De mára elég volt, jut, marad is dolgom.«

Gergely is gondolta: meghiszem, hogy marad!
Nézte a nagy hegyet, mérte maguk alatt.
De kopasz barátunk nem sokat beszéle:
Átbukott a fején, király lett belőle.

„Lám, ez is az!“ súgta Gergely Leventének,
S gondolá megint csak: ne kísértsem-é meg?
De kötve hivé, hogy foganatja legyen,
Még biz' legurúlna a meredek hegyen.

A kopasz király most meghívta Leventét;
Kinek ne vón kedves messzirül jött vendég?
Éltek a hívással, — micsoda káprázat!
Álmukba' se' láttak ily királyi házat!

Legfőbb dísze mégis, a királylány volt a',
A sas-királyénál szebb biz' a' százsorta.
Megigéz a szeme, szava rabbá teszen,
Beszél Leventéhez nyájasan, édesen.

Ízes, amit esznek, üdít, amit isznak.
(Mondani se' kell tán, hogy Csutora is kap.)
Vendéget a király megkérdezi egyszer:
»Voltaképen, öcsém, hová is igyekszel?«

Hová igyekezik, utasunk elmondja.
»Jó szerencse hozott akkor a házomba.
Mert, amíg a hegyet lehordom töveig,
Nagy idő: nyolcszáz év abba beletelik.

Éld itt a világot', mintha fiam vónál!
 (Király leány szíve megdobban e szónál.)
 Lesz, aki szeressen, meg, akit te szeress,
 Boldog, aki másnak boldogságot szerez.

Nekem se' lesz akkor hosszú éltém átok.
 Ha végzek a hegygel, kicsi gödröt ások.
 Kosaramat abba fejem alá teszem,
 Elpihenek békén, aluszom édesen.«

Kopaszok királya ilyenformán beszélt,
 Szépséges leánya csokolá a kezét.
 Ő is azt óhajtja, amit óhajt atyja,
 Szíve szerint is tesz, szavát ha fogadja.

»Nagy a ti jószágtok, köszönöm azt, hozzám,
 Módomba' ha lenne, én is viszonzoznám.
 De nekem, hogy állok fogadásom mellett,
 Teszi csak nehézzé, mit arra feleljek.

Nyolcszáz év nagy idő, de nem véget ér-e?
 Az életnek napja válik akkor éjre.
 Tovább kell keresnem azt a birodalmat,
 Hol soh' se' gyászolnak, soha meg nem halnak.«

Csönd lett a Levente utolsó szavára,
 Gondolt valamire mindegyik magába'.
 „Aluszunk rá egyet!“ most a király monda,
 Ki-ki a hálóba tértek nyugalomra.

Még alig pitymallott, kelt Levente másnap,
 S mind, ahány lakója a királyi háznak.
 A király is talpon, a leány is ott van:
 Nem megy el a vendég, reméli titokban.

Csak azért reméli, hogy csalódva lássa:
 Nincs, ami Leventét bírja maradásra.
 De nem tudnak rája haragudni ezért,
 A leány is hozzá nyájason így beszélt:

»Vágyadat ha itten mi se' kötheté le,
 Legalább e gyűrűt vigyed el emlékebe'!
 Akinek ujján van s fordít egyet rajta,
 Ott terem egyszerre, ahol épp' akarja.«

Utasunk a gyűrűt köszöné felettébb,
 Leánya után meg szólt a király ekképp':
 »Szerencse kísérjen, végleg de ne váljunk,
 Gondolj ide egyszer s topanj be minálunk!«

Hálálna Levente ennyi barátságot, —
 Megtér-e az utról, melynek nekivágott?
 Kendőt lobogtattak, Csutora kiálta:
 »Be' jól is tartottál, kopaszok királya!«

RS

ÖTÖDIK ÉNEK.

Levente, Csutora mentek, mendegéltek
 S nagyokat röppentek szárnyain a szélnek.
 Mind, amiket láttak, én minek említsem?
 Csak az örök élet honábul semmit sem.

Csutora lassankint csüggeteggé vála,
 Kifogyott a szóbul, ami nagy szó nála.
 Egy maradt csak, amit mondana urának,
 S nem meri mondani: hogy hiába járnak.

Ekkor egyet gondolt, eltökélte magát
 S Levente szólalt meg közülök hamarább.
 »Fogjad a gyűrűmet, hunyjad a szemed' be,
 Még olyat se' szöktünk, mint e percenetbe'!

Kivánjad, amint én, akard nosza vélem:
 Legyek egy izromban ott a világ-végen!«
 Levente a gyűrűt fogja, fordítaná,
 Hát érezi: Gergely a kezét elkapá.

»Mi csipett meg? — kérdi, — vagy egyéb mi bajod?«
 »Félek, uram, szökni olyan igen nagyot.
 Csak egy-öles árkon bokám kificamlík,
 Hogy ugorjam én most egyszeriben annyi?«

Bár hosszú a kolbász, elfogy falatonkint:
 Odaérünk, vélném, mink is darabonkint.«
 Hátradugott kézzel Csutora így szóla,
 Szemét a gyűrűről le nem vette vóna.

Megállta Levente, nem nevelte rajta,
 Bátorító szóra Gergely is oszt' hajta.
 Száz mérföld is egy ut a gyűrűnek, fél is,
 Nem hozta-e szépen idáig a szél is?

Tartotta az ujját, bátran odaálla,
 Csak ne szökelljenek épp' a karimára!
 A semmibe bukik, aki ott elbillen, —
 Óvatosabb rajta valamivel innen.

Vitte-hozta őket, mind egy pillanatban:
 Nem teszi le anya kisdédét lágyabban;
 Ott van velük immár, csak alig gondolták, —
 Pompásan a gyűrű végzé vala dolgát.

»Nyisd ki a szemedet!« mond a királyfia.
 Jámbor Csutorának van mit csodálnia.
 Nyitva marad szeme, nyitva marad szája,
 Nagy város közepén magát e' találja.

Cifra-tető's házak, tolongó emberek, —
 A királyfi mindjárt beszélne is velek.
 Ehez is, ahoz is, szól huszonhét nyelven,
 De nem akad egy sem, aki rá feleljen.

Boszuságuk is nagy, de gondjuk is nekik:
 Mitevők legyenek, itten, ha nem értik?
 Így amint ödöngtek, Csutora mit látott?
 »Utána!« Kit üldöz? Egy piros nadrágot.

Bár az utca-sarkon majdnem elcsipi mán,
 Gyors a piros nadrág, megugrik a cigány.
 Ennek ha gyanítá Csutora idáig,
 Mostan gyanujában bizonyossá válik.

Cigány, ki mezítláb előle így lohol,
 A piros nadrágot úgy lopta valahol.
 Fordúlva veszen rést, — soha se' csipné meg, —
 Szerencse, hogy éppen szembe Leventének.

»Nosza, uram, — kiált, — álljad el az útját!«
 A more is látja: két felől szorítják.
 Csodálkozva rázza fejét ilyen cselnek:
 »Soh' se' hittem volna, hogy itt is rám lelnek!«

Meghallja Levente, magyarul hogy beszél,
 Megöleli majdnem örömeiben ezér'.
 Kérdezi: minek fut? Biztatja: ne féljen!
 Csutora, biztosabb: megfogja keményen.

»Ludas ez!« azt mondja, megrázza magyarán,
 Alig is csillapszik a Levente szaván.
 »Tolvajt nyomozunk-e? Mért jövénk, feleded?
 Ne támassz hiába körénk csődületet!

Te pedig mondd meg, — fordul a cigányhoz, —
 Hova mi csöppentünk, ez micsoda város?
 Egy, aki megértsen, nem akad közöttük;
 Ha felelsz, nem bántunk, de meg is köszönjük.«

Ocsudott a cigány, hogy félnie nem kell,
 Ami felől kérdék, felele rá renddel.
 Kék-király országa van a világ végen,
 Ez pedig az ország fővárosa éppen.

Város közepén van király palotája,
 Nincs a nagy világon fogható hozzája.
 Királyi kisasszony tündökölik benne,
 Kit Isten a legjobb kedvébe' teremte.

Nincs abba' kevélység köröm-feketényi,
 Pedig hét országnak féltett szemefénye.
 Mert hét birodalmat hagyja rá az apja,
 Mind a hét azé lesz, kezét aki kapja.

Meg is mutatá még a királyi lakot,
 Ezüst borraivalót bőven amért kapott.
 Békült a cigányhoz Gergely is ezalatt,
 Csak tudni szeretné: előle mér' szaladt?

De Levente indult már a palotába,
 Sietnie kell hát neki is utána;
 Mint kámfor, a cigány eközben elillan,
 S biz' a felelettel adósa maiglan.

A király-kisasszony, — csak ő lehet bizony! —
 Föl se' néz, himet varr, ül a garádicson,
 Nézi soká szótlan Levente megállva,
 Nem hiszi, amit lát, azt hiszi: csak álma.

De még, úgy elámul, Csutora se' mozdul,
 Feledi a morét piros nadrágostul.
 Ajakárul a szó nem akarva lebben:
 »Már csak az is szép volt, de ezerszer szebb e'!«

Honnan jön, kít illet az idegen beszéd?
 A király-kisasszony fölveti a szemét.
 Meglátja Leventét, de meg azt is rajta:
 Nem lehet, akárki, hétköznapi fajta!

Fölkel ülöttébül, a módját megadja:
 Fényes teremében úrilag fogadja.
 Jó helyütt van! Gergely megnyugszik az urán,
 Maga meg a konyhát keresi — szag után.

Mint két hegyi forrás foly össze vidáman,
 Beszélgetnek ketten bent a palotában.
 Azt hiszik, úgy érzik, — oh szív csuda-dolga! —
 Hogy ismerik egymást gyermekkoruk olta.

S mert láta Levente sok gyönyörű varrást,
 Kék király leánya vezeti oldalvást.
 Tágra nyit egy ajtót, inti őt közelébb, —
 Mi van a szobában, be hogy egyik se' lép?

Mint a sün is megbök, hozzá ahol érnek,
 Itten a padlóbul tú áll ki tömérdek;
 Szorosan, sűrűen, — ki olvassa össze?
 Leszürni egyet még nem lehetne közte.

»Minek ebbül ennyi?« Levente csodálja,
 Még jobban, amit mond kék király leánya.
 »Varrásban e tút mind míg el nem váslalom,
 Addig a számomra nincs síri nyúgalom.

Miért, vagy miért nem? egy is lassan telik,
 Az pedig eltart épp' ezer esztendeig.
 Hajtanám, ha tudnám: telj el, idő, tűnj el!
 Szemfedőm' hadd varrom az utolsó tüvel.«

Hallgatja Levente s azt érezi végül:
 Fáj valami néki ebbül a beszédbül.
 Lám, aki olyan szép, lám, aki olyan jó,
 Ha ezer év mulva, de mégis halandó.

»Sokallsz ezer évet te végire járni,
 — Sóhajtvá igyen szól Levente királyfi, —
 Éngem pedig az bánt, orcádra ha nézek,
 Hogy rálehel egykor a zordon enyészet.

Azért vagyok itten, azért megyek tova:
Kereseim, hol van az örök élet hona?
A leghosszabb élet, ha véget ér: rövid.
A legdrágább edény: cserép, ha eltörik.«

Haja lány hullámin keze átsikolván,
Kék király leánya felel ilyenformán:
»Kívánom sikerét ámbátor ügyednek,
De veled, dalia, nem értek én egyjet.

Az ezer esztendőig mig te keveselled,
Én szívembe zárom a tünékeny percet.
Mert a boldogságot a tünő perc hozza, —
Nem becses, aminek se' vége, se' hossza.«

Vezeté továbbad kincses kamarába,
Szóvalan a vendég, lépkede utána
Arany-ezüst, gyémánt, gyöngy van itt halommal,
Amibül egy is csak fölér egy vagyonnal.

Levente is rajta máskor álmélkodnék,
Ennyi kincset ember soha se' látott még.
Most nézte is, nem is. Esze másutt jára,
Azon, amit mondott a kék király lánya.

Volna nagy zavarban, itt aki válasszon,
De tudja, mihez nyúl a király-kisasszony.
Kicsiny arany vessző, — Leventének nyujtja,
Szavát pedig ekkép' ejti felé újra:

»Vegyed im' e vesszőt! Ha suhintasz véle,
Az lesz, ami neked a leginkább kéne.
Mikor úgy kívánod, válik elevenné, —
Jobbat az utadra nem adhatok ennél.«

Levente a vesszőt köszönte háláson,
S, mi nem esett véle eddig bucsuzáson:
Királylány kezében a kezét felejtván,
Szólni akart s szíve kifogott a nyelvén.

Nehezére lőn, hogy elérse kezét,
Ajkára nehezen gyülemlé a beszéd.
„Bárhonnan is, én még visszajövök, meglásd!
S ha akarsz, mint én, meg is értjük egymást.“

Indulóban aztán maga-körül nézett:
Ne feledje itten a meghitt cselédet!
Meglátta Csutorát, a kapuban álla;
De, mi dolog? nem volt a csutora nála.

Mert nem készült utra, sőt igen maradna,
 Amit ilyen foglalt kigyelme szavakba:
 „Meg ne vesd szolgádat, én királyom fia,
 Ha mer szándokodnak ellene szólnia!

Csak a' mondó vagyok: maradjunk itt uram!
 Kijövé! a házbul, — térj meg a kapuban!
 De hova is menjünk? De minek is mennénk?
 Tovább ha kísértjük, elhagy a szerencsénk.

Eleget kódorgánk, megülhetünk békén.
 Hol akarsz még járni, túl a világ végén?
 Itt van, aki szép, jó . . . (ügyelek a számra!)
 Isten is azt bizony csak teneked szánta.

Amíg uralkodtok hét országok felett,
 Ezer esztendővel te is beérheted.
 Aki telhetetlen, a neve bélpoklos;
 Légvárak után meg, bolond, aki futkos.“

Kimondta egészen, amin oszt' megijedt:
 Nem járja, a szolga, hogy beszéljen ilyet!
 Ingerelte, sérté, — jaj, kitör haragja!
 Nem bánja, ha agyon, — oh csak el ne csapja!

De Levente hogyan haragudott volna?
 Nem a szíve szerint szólta-e a hű szolga?
 S nem gondol-e vajjon maga ilyesmire?
 Nyájasan azér' hát így felel nékie:

»Becsületes Gergely, igaz a beszéded!
 Csak nem akar érne ez az utam véget.
 De, amibe fogtam, abbul nem engedek:
 Célomat érem, vagy — nem láttok engemet.

Te maradj itt vissza, várd be: megtérek-e?
 Erre hoz, ha meghoz, szerencsém kereke.
 Isten veled addig! Ha pedig nem látlak:
 Vigy haza hírt rólam az édes apámnak!“

E szókkal a jobbját elfogá Gergelynek,
 Aki sírva fakadt, mint valami gyermek.
 Őt biz' itt ne hagyja a világ csúfjára,
 Mert felköti magát a legelső fára!

Nem győzte Levente nyugtatni eleget:
 Ha akar, hát jöjjön! Hogyne, véle lehet!
 Mikor oszt' indultak: arra, vagy emerre?
 Követte Csutora, kérdeni se' merte.

Követte őt szemmel más is a határra:
 A *távozót* nézte s a *jövendőt* várta.
 Ujjai a hímen varrni feledkeztek,
 Pillái selyemén áruló köny rezgett.

∞

HATODIK ÉNEK.

Csak alig fordúltak a városnak háttal,
 Óriás egy folyó az útjokat állta.
 Hegyek a hullámi, eget ver a habja, —
 Még egyet ha lépnek, ôket is el kapja.

Néznek, nézdegélnek a tulsó felire:
 Kárpítját a mennybolt ottan ereszti le.
 Levente hát ekkor, valami sugallván,
 Víz jöttire indul, föl a folyó partján.

Jó ideig mennek, nagy utat megjárnak,
 Moraját megszokják a csapkodó árnak.
 Fejét lekonyítja, bandukol Csutora,
 Fölfele tekinget, bizakodik ura.

Így, amit a földön hiába keresne,
 Meglátja Levente magasan és messze.
 Csutora megrezzen, mikor üti vállon,
 S hangosan egyszerre azt mondja: megálljon!

Megáll, de nem érti, oka hogy mi lehet?
Mért nézi Levente víz fölött az eget?
Madárka se' rebben, felhőcske se' lebben,
Kéklik a magasság neki csak mélyebben.

Pedig a királyfi: »Látod-e? — szól, — ott van.«
Biztatja Csutorát: »Nézz csak oda jobban!«
Igyekezék Gergely, addig erőlködött:
Kezd vala meglátni kicsi, fehér ködöt.

Hát csak, amint tartja a lebegő pára,
Nől a kicsi ködfolt a szeme láttára.
Sőt tovább is Gergelyt kísérti a tréfa:
Ismerni a foltnban valami kastélyra.

Kérdezi Levente: minek itéli hát?
Nem egyéb, úgy véli: csalóka délibáb.
Délibábnak is ám igen-igen távul, —
Nem mondja kétszer se': kint van e világbul.

„Már oda pediglen el kell jutni nékem!“
Jó Csutora hallja s' elhül e beszéden.
„Nem lehet az, uram! — mond nekie, — hidd meg:
Iskotolya, gyűrű oda nem segítnek!

»Soha se' délibáb az a tündér-vár ott:
Örök élet hona, ami után járok.
Mert reá ismertem, — így beszél Levente, —
El kell oda jutnom, lelkemre, hitemre!«

Tündérek hona vón az a kis köd-foszlány?
Kétli előbb Gergely, de csudálja osztán.
Megnézi ujólag s' — ez a csuda éppen:
Amit imént alig, látja ime szépen.

De, akár mint nézi, akár hogyan kutat:
Nem látni a várba semmiféle utat.
Alatta folyóvíz, — úgy lóg csak az égbül:
Ki oda röpülne, bizony ide szédül.

»Délibábnak immár, — szól, — magam se' nézem,
Hanem e' csak rosszabb neked, uram, s' nékem.
Minek is leltük meg, ha nincs hozzá utunk?
Minek látni, mikor oda soh' se' jutunk?

Bámulni hiába az égi szigetre,
Mert nem egyéb: táltos, ha oda vihetne.
De ki tud szert tenni vérbeli táltosra?
Visszamegyünk szépen, lám! a kék városba.«

Csutora elhallgat. Nem szól Levente se',
 Hanem egyet gondol s fölragyog a szeme.
 Fogja hamarosan a kis arany vesszőt.
 Suhint vele egyet, — rá se' érne kettőt.

Mert nincsen a vessző, hanem a' történik:
 Aranyszőrű táltos rázza a sörényjít.
 Mikor azt Csutora nyeríteni hallja,
 Hátra tántorodik, úgy elámul rajta.

Szóhó' se' tud jutni a nagy ámulatban,
 Pedig a királyfi már lovára pattan.
 Lekiált feléje: »Föl csak ide hátra!«
 Megül-e jól Gergely? Be sem igen várta.

Mondani se' kellett: merre? Tudta a ló,
 S kirugá a földet, hogy no! maga alól.
 Utjába' ki látja, nem vélhet egyebet:
 Tüzes isten-nyila hasítja az eget.

Messze van a kastély, háromszor is messzebb,
 — Most látja Levente, — mint a földről tetszett.
 Utazni se' tréfa a villám ösvényén,
 Megülni a táltost: ehhez is kell legény!

Arany paripáján a királyfi vágtat,
 Míg csak el nem éri a lebegő várat.
 Ragyog ezer színben gyémánt fala-tornya, —
 Mi felénk nem épül bizony ilyenforma!

De Levente kívül, nézzék a'! nem áll meg,
 Dobogón és kapun, — nyitva ez épp' — átmegy.
 Törbe csalák, látja, mikor, alig lép be,
 Hétfejű sárkányok merednek elébe.

Kard ki a hüvelyből! Odacsap kurucúl,
 Minden ütésre sárkány feje gurúl.
 De, ha levág egyet, nő helyibe kettő,
 Vissza csak a kardot! Már no mi lesz ebből?

Jó, hogy a királyné maga megpillantja.
 Jön a palotából, megmenti parancsa:
 Ott a jövevénynek bántalma ne essék,
 Azonnal az örök eléje vezessék!

»Ki vagy? — kérdi tőle, hogy elibe vitték, —
 Ember fia nem járt te előtted itt még.
 Tudod-e, hogy hol vagy? Mint jutsz ide, honnan?
 Mi keresni valód az én országomban?«

Ki fia, honnan jött? meséli Levente,
 Mi után járt és kelt eddig idegenbe.
 Ez-e, ahova ért, az öröklét honja?
 Nem tudja bizonynal, de a szive mondja.

Életet sugárzik, bárhova tekintsen.
 Nyoma a halálnak itt de semmin sincsen.
 Elég, a királynét hogy valaki lássa:
 Főnsége, hatalma nem vall a mulásra.

Tetszett a királyfi, szava, mint személye,
 S a királyné hozzá kegyesen beszéle:
 »Bizva nagyot mertél, szerencse járt veled,
 Amiért fáradtál, im' jutalmát nyered.

Az életnek vagyok én a királynéja,
 Nem teszi a halál lábát e kastélyba.
 Feledd el itt köztünk a földet és búját,
 Örök nyiló kedvnek fond a koszorúját!«

Hallgatja Levente, nagy örömet érez.
 Célját im' elérte, — nem hüvölet-é ez?
 Hálálni akarná, de reá szót nem lel,
 Áll ajka-mosolygva és könny teli szemmel.

HETEDIK ÉNEK.

Kinek édes álma, vidám ébredése,
 Az a napok tüntét dehogy veszi észre!
 Élné a világot Levente is ott még,
 Ha valahogy egyszer haza nem álmodnék.

Megjelent álmában érte aggó apja, —
 Hej, hogy elfeledte! hej, hogy is elhagyta!
 Habját a gyönyörnek míg gondtalan issza,
 Várja őt minden nap, minden órán vissza.

Mind' az eget leste hajnal hasadtáig, —
 Ment a királynéhoz, mond: ő haza vágyik.
 Ősz királyi apját, mint neki ígérte,
 Szeretné egyszer még látni viszont élve.

Szava a királynét hogy igen meglepte,
 »Jaj! — felelé neki, — mi jutott eszedbe?
 Ezer éve itt vagy, mire mennél, hova?
 Jó édes apádnak se' hire, se' pora.«

Levente e szókra tántorodást érze, —
 Egy félnek alitá s eltelt ezer éve.
 A homlokát végig simította lassan:
 Ez vele mint történt? fölérni tudatlan.

Mit talál ott, mit nem? — bármiként is legyen:
 Egyszer, utóljára, de csak haza megyen!
 Az öröm honában szokatlan e látvány:
 Bú gyöngye csillan meg két szeme pilláján.

Mikor a királyné marasztja hiába,
 Kis arany kulacsot akaszt a nyakába.
 »Amivel megtöltém, — imigy magyarázza, —
 Az öröklét szirtjén fakad a forrása.

Leld bár kicsi csontját, ha reá feccsentesz,
 A halottbul ettől tüstént eleven lesz.
 De kitérj útból magad a halálnak!
 Félek bizony attól, többé soh' se' látlak.«

Az arany kulacsot megörülve vette,
 Kitül-kitül ottan búcsuzott Levente.
 Neki a nagy útnak visszafele vágott:
 Milyennek is leli az öreg világot?

Mikor a fáltossal megint földet ére,
 Volt hív utitársa ötlött az eszébe.
 Hol maradt mellőle? Egyszerre hiányzik.
 Mint is feledé el, — nem érti, — idáig?!

Szomorún a földre maga elé bámul, —
 Kis darab ott áll ki épp' a csutorából.
 Megkapja, kihúzza: lekopott, behorpadt . . .
 Hátha a gazdája, az is itten porlad?

Arany kulacsából a földre loccsantott,
 S, uramfia! látja mozdúlni a hantot.
 Hasad a domb ketté, hamarosan vállig,
 Hamarabb egészen Csutora kiválik.

Sírna a királyfi, öleli, csókolja,
 Amin röstelkedik nagyon a hív szolgál.
 »Inkább érdemelem, uram, haragodat!
 Magyar én, megülni nem tudtam a lovat!

Akkorát is buktam, gondolám: no, végem!
 De, lám, állok itten, csuda bizony! épen.
 Vissza minek jöttél? Csak ez esik kárban:
 Nélkülem ott volnál idáig a várban.«

Fölkiált Levente: »Csak hogy újra éledsz!«
 Nem érti Csutora: micsoda beszéd ez?
 De nagyobbat néz még, amikor azt hallja,
 Ezer esztendeig hogy feküvék halva.

Hát ott van, a várban, az örökös élet?
 Oszt' e kicsi víztül a halott megéled?
 Csóválja a fejét Csutora mind ennek.
 Megkérdezi végül: hát most hova mennek?

»Ahogy ide jöttünk, — Levente felele, —
 A világ végirül meggyünk visszafele.
 Ha Isten akarja, haza el is érünk,
 Többed oszt' magunkkal ide meg is térünk.«

Bólint neki Gergely, bár feje még kába.
 Mennek, el is érnek kék király honába.
 De kétlik a várost: vajjon az-e az ott?
 Messzirül is mert már igen megváltozott.

Idegenebb még, hogy belépnek a falán:
 Nem maradt a régi háza egy se' talán.
 De siet Levente, alig ügyel másra:
 Kék király leányát csak mielőbb lássa!

Ér a palotába, — megüti a csendje,
 Mintha nem is volna élő ki se' benne.
 Benyit a szobába, — szive nagyot dobban:
 Jaj, meg ne ijessze! akit keres, ott van.

Ott ül a varrásnál, borul a karjára.
 Levente, hogy ébred, de hiába várja.
 Szólítsa közel bár, hozzá noha érjen, —
 Egyszer alszik el csak ember ilyen mélyen.

Ahhoz a szobához szalad a királyfi, —
 A tömérdek túból egyet se' találni.
 Az volt az utolsó: amint ketté törött,
 Tartja király lánya még az uja között.

Fájlalja Levente, de mire csüggedne?
 Hull a királylányra élet csoda nedve.
 S mint mikor a rózsát üde harmat szállja,
 Kingilik a szeme, mosolyog a szája.

Gyöngén a királyfi megfogá a kezét,
 Könyüt ejte annak, amit a lány beszélt.
 »Eljövél, Levente, álltál a szavadnak, —
 Haj! hogy élni már csak perceim, ha vannak.

Körülöttem zajgott élet, öröm árja, —
 Mind le hagyám folyni, mind' tereád várva.
 Hosszú árvaságban éveim telének,
 Szárnya szegett mindig egy nap' egy reménynek.

Látod-e, mi itt ez? Kész vele most lettem,
 Az utolsó varrás: szem-befedő leplem.«
 Mutatná a tűt is, de, hogy el van törve,
 Szótalan', ijedten ejti le a földre.

Király fia ekkor kebelére vonja:
 »Ne félj a haláltul! — bátoran ezt mondja, —
 Nem kell a szemednek ez a fedő leple,
 Újra te nem keltél tünékeny életre.«

Elbeszéli menten, mi esett, hol jára?
 Figyel a királylány mindenik szavára.
 Haza van most útban, de visszajön érte,
 Elviszi magával, ahova ígérte.

»Jössz-e velem akkor? Mert, ha nem, — így kérdi, —
 Mit érne örökké, de nélküled élni?
 Azt a várat inkább ne láttam vón soha!«
 Közbevág a lány: »Veled — akárhova!«

Csüggenek egymáson csókkal önfedten, —
 De miféle nesz kél ott a szögeletben?
 Két szerető szívnek kit meghata üdve:
 Csutora züpög ott a szemét törülve.

CS

NYOLCADIK ÉNEK.

Egy napot, két napot ha talán pihentek,
 Utasaink azzal újra tovább mentek.
 A kopasz királynak hol volt birodalma,
 Lón a magas hegybül alacsony sír halma.

Földhordó kosarát feje alá tette,
 Ásója, kapája ott hever mellette.
 Így nyugszik a király, előre megásta, —
 A csendes halottnak kicsiny a lakása.

A leány is álmát odalent alussza;
 Várta talán végig a gyűrűvel vissza.
 Két csöppbe kerülne, — nem kelti azonban.
 Maguk sem akarnák. Megy hallgatag onnan.

Sas-király honába ahogy elérkeznek,
 Keresik a nagy fát, de sehol a' bezzeg.
 Kis fejfa, koporsó, benn, aki kimérte, —
 Nevetheti bárki: nem haragszik érte.

Nem neveti Gergely, ha Leventét nézi,
 Királyleány képét aki földidézi.
 Kis arany-szelence őrizi vonását:
 Ép ez itt, — odalenn rég porlad a másik.

Hátat fordítanak e szomorú helynek,
 Még szomorúbb pedig, otthon amit lelnek.
 Elsülyedt a király ősi palotája;
 Kénköves égő tó körösleg a tája.

Hej, bánja Levente, hazúl hogy távozott,
 Ősz atyja fejére be' nagy bút is hozott!
 Élet-adó nedvvel kulacsa még teli:
 De hova csöppentse, ha porát se' leli?

Oh, ha hallgat vala szerető szavára,
 Van agg napjainak derűje, sugára!
 Tudja: hol, s nyugosznak boldogan ott ketten, —
 Késő bänni, ami jóvá tehetetlen.

Szomorú szoborként sokáig is állna,
 Valakinek kezét de érezi válla.
 Hátratekint s tompán hangzik a fülébe:
 »Tégedet kereslek éppen ezer éve.«

Pillanatig nézi Levente döbbenve:
 A halál vigyorog vele szemtől szembe.
 Azután, — hadd sujtson hozzá a kaszája!
 Jobbkor se' tehetné, — gondolja elszánva.

De mást gondol Gergely, nem is áll ott némán:
 Fordít egyet sűgva az ura szándékán.
 »Kék király leánya miattad eleped, —
 Menekülj, Levente! Élni kell tenedek.«

A királyfi erre föleszmél hirtelen, —
 Már ott van a táltos, a hátán is terem.
 »Menekülj!« kiáltja a hű szolgálja neki,
 Magát meg hátulról a halálra veti.

Hej! vágat a táltos isten-igazába',
 De gyors a halál is, ott van a nyomába',
 A föld peremére majdnem együtt érnek,
 Nagyot rugaszkodnak akkor föl az égnek.

Eljutnak egészen a vár kapujába,
 Hanem itt már nyújtja kezét is utána;
 Félábbal a kapun Levente még belép, —
 Elkapja a halál kint a másik felét.

»Enyém vagy!« kiáltja. »Kié? — hangzik onnan, —
 Mi keresni valód az én országomban?«
 A királyné kérdi, maga odasiet.
 »Enyém, aki itt van, soha sem a tied!«

Pöröli a halál: kint van fele testi,
 Ha fele beszökött, de azt nem ereszti.
 Sajnálja Leventét, valahogy megmentse:
 »Hát, — mond királyné, — döntsön a szerencse!

Mit ér fele neked, mit a fele nekem?
 A hetedik évig hanem én fölvetem:
 Ha váramba esik, itten is maradjon!
 Ha kívül a falán, te neked kell hagynom.«

Ráállott a halál, a kapun belépe,
 Mind a hárman mentek a vár közepére.
 A kíváncsi kaszás nézett maga körül,
 Láthatá, jöttének hogy senki sem örül.

Mint a sihederek a fillért fölvetik,
 Közbe találgatják: mék felire esik?
 A királyfit akkép' a királyné fogta,
 A hajnali csillag háta mögé dobta.

De a nagy vetésbe' félre kicsit hibbant:
Nem egyenest ér le, félti bizony roppant.
Fürkészve, kutatva nézdel föl az égre,
Mint pici darazsat, megpillantja végre.

Méri hamar szemmel, — megijed, mert látja:
Esik a királyfi épp' a vár falára.
Az a szerencséje: délrül a szél fujja,
Befeleg segíti a faltul egy ujjal.

Nehogy baja essék, ott terme alatta,
Könnyen a királyné Leventét elkapta.
Szédüleg kicsinyég, hát ölibe vette,
Hogy előbb ocsudjék, csókkal is illette.

Hanem a halál csak nem akart elmenni,
Foga tüzes söprűt rá hát valamennyi.
Kiüzék így csúfra: rójja füle mellé,
Ha egyszer a lábát még betenni merné!

Visszatér a földre boszusan a halál,
Dacosan utjába itt meg Csutora áll.
Rajta jött idáig, — el van keseredve:
Emez átkos helyen másodszer esett le.

»Itt vagyok, kaszálj le! Nem akarok élni.« —
Máskép' tesz a halál, mint ahogy ő véli.
Leterít mindenkit, hanem egyszer csupán, —
Megkapja Csutorát: »Menj az urad után!«

Mint a füles labdát a diák, csóválja
S elröpíti Gergelyt nagy ívben a várba.
Utána, amint száll, foga közül morog:
»Megmutatom *annak*, hogy úgy én is dobok!«

Még kint van a népség, a söprű is nála,
Kapu fölött Gergely jön nagy kalimpálva.
Elvetik a söprűt, — alája, eléje!
Éppen a szakácsné fölfogja köténybe.

Csutora is, amint álogaták lábra:
Bent vagy a várban, megörülve látta.
De még, ki elkapta, — mily nagy ámulása! —
Ha nem maga Marcsa, hát szakasztott mása.

Levente is elmegy, jegyesével tér meg,
Lakodalmat ülnek, boldogságban élnek.
Élnek akkor is még, rég mikor a földé,
Ezt a mesét róluk néktek aki költé.

R03

Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár
Székesfehérvár

3 010001 895472

R14